

VZDĚLÁVACÍ KONCEPCE

DLK MACHANKA

V srdci lesa

Identifikační údaje o DLK

- Název: Dětský lesní klub Machanka (dále jen DLK)
- Adresa: Bystrc, č. ev. 54, 635 00 Brno
- Zřizovatel: Machanka - pobočný spolek Bystrc
Mojžíšova 2901/17, 612 00 Brno - Královo Pole
IČ 08959901
- Statutární zástupce: Bc. Veronika Sonnenscheinová
- Telefon: +420 739 619 317
- E-mail: lesni@machanka.cz
- Web: www.machanka.cz
- Platnost dokumentu: od 20. 6. 2025

Vzdělávací koncepce je zpracována podle platného Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání vydaného MŠMT ČR s platností od 30.12. 2024.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je základním dokumentem a řídí se jím veškerá výchovná a vzdělávací činnost v Dětském lesním klubu Machanka.

zapsala a schválila: Bc. Veronika Sonnenscheinová
Ředitelka DLK Machanka

Zaměření a cíle DLK

Cílem DLK Machanka je přispět ke sladování pracovního a soukromého života rodičů s malými dětmi prostřednictvím vzdělávání dětí v přímém kontaktu s přírodou.

Posláním našeho klubu je rozvíjet děti přirozeně a svobodně v každodenním kontaktu s přírodou. Vytváříme stabilní, kulturní a bezpečné prostředí, které dává dětem možnost prožít předškolní věk svobodně, radostně a zodpovědně ke svému životu.

Cíle klubu:

- sladovat rodinný a pracovní život
- nabízet dětem vzdělávání prožitkem
- vytvářet blízký vztah k přírodě
- podporovat vnímání kulturního prostředí, tradic a rituálů, přírodních cyklů a zákonitostí
- rozvíjet v dětech sebeuvědomění a schopnost umět říct si, co potřebují a odůvodnit to
- podporovat samostatnost v oblasti osobní hygieny, stravování, oblékání
- vytvářet prostředí, kde se děti naučí pojmenovat svoje pocity, a naučí se respektovat potřeby a pocity druhých
- získání odpovědného přístupu k přírodě, k prostředí, ve kterém žijeme, a k sobě samému
- podporovat odvahu jednat, vůli konat
- rozvíjet jednání zejména na základě vnitřní motivace
- posilovat schopnost aktivně hledat, zkoumat, zajímat se, hledat odpovědi
- podporovat tvořivost a zvědavost
- rozvíjet hrubou a jemnou motoriku
- posilovat schopnosti navazovat sociální vztahy
- rozvíjet sociální povědomí o fungování rodiny a dalších skupin

1. Charakteristika DLK Machanka

Typ zařízení:	celodenní péče o děti s pravidelným provozem
Kapacita:	16 dětí
Věk dětí:	od tří let do zahájení povinné školní docházky
Provozní doba:	pondělí až čtvrtek 8:00 - 16:00

Spolek Machanka z.s. byl zapsán ke dni 21.3.2018. Machanka - pobočný spolek Bystřice, který je zřizovatelem a provozovatelem DLK Machanka, byl zapsán ke dni 21.2.2020. Spolek je dobrovolným, nevládním, neziskovým spolkem občanů. Nejvyšším orgánem spolku je Rada. Předsedkyní rady je Bc. Veronika Sonnenscheinová.

Komunitní způsob fungování DLK je nedílnou součástí jeho udržitelnosti. Spolupráce a dobré vztahy s rodiči vytvářejí kladné prostředí pro výchovu a vzdělávání dětí v souladu s přírodou. Kvalitní vztahy mezi průvodci a rodiči jsou vystavěny na základě společné spolupráce a možnosti společných prožitků (společné akce s rodiči v zázemí DLK, rodičovské schůzky, slavnosti, společné brigády atd.).

Rodiče jsou pravidelně informováni o dění v DLK e-mailem nebo formou rodičovské schůzky. DLK pořádá akce pro děti, rodiče i veřejnost, které probíhají zpravidla na přelomu ročních období. Slavnosti uzavírají jedno roční období a otevírají nové. Slavnosti jsou spojeny s tradicemi či zvyky. Je to příležitost pro budování místní komunity.

Umístění klubu

Klub se nachází v Brně v Podkomorských lesích v blízkosti Říšovy studánky. Zázemí klubu, tj. chata a zahrada jsou umístěny na lesním pozemku, který je dočasně vyjmut z plnění funkce lesa. Spolupracujeme s Lesy ČR a máme řádnou smlouvu o pronájmu chaty a pozemku okolo chaty.

Charakteristika a specifika zázemí klubu

Specifikum klubu je, že je ve větší vzdálenosti od zastavěného území Brna, proto se do zázemí dopravují průvodci s dětmi autem na dvě várky.

Zázemí klubu je přímo v srdci lesa.

Na zahradě roste větší množství vzrostlých dubů, lip a habrů.

Kapacita a charakteristika třídy lesního klubu

Kapacita třídy klubu je dána možnostmi dopravy do zázemí. Tj. na den maximálně 16 dětí.

Kolektiv třídy je věkově smíšený a vyvážený s ohledem na pohlaví dětí.

Historie lesního klubu

DLK Machanka vznikl z iniciativy a silné osobní motivace zakladatelky. Zázemí získal v roce 2018 od soukromé osoby, která samotná má také zájem na tom, aby se děti vzdělávaly v souladu s přírodou. DLK Machanka zahájil činnost v březnu 2018.

Název klubu, Machanka, je původním pojmenováním chaty, která historicky sloužila lesníkům a nyní slouží jako zázemí klubu.

Tým a vedení lesního klubu

Role v týmu: ředitelka, koordinátorka, hlavní pedagog, průvodci/asistent, provozní pracovník.

Tým se pravidelně vzdělává v oblasti bezpečnosti práce, v oblasti hygieny, v pedagogické oblasti, v oblastech EVVO a přírodní pedagogiky primárně z kurzů ALMŠ, dále v oblasti Nenásilné komunikace, Učíme se venku, Děti jsou taky lidi, Výchova ke ctnostem.

Tým má podporu psychoterapeutky. Klub využívá možností supervizí a konzultací, které poskytuje Asociace lesních mateřských škol.

2. Podmínky vzdělávání

Psychosociální podmínky

Snahou týmu průvodců DLK Machanka je, aby se děti cítily příjemně, spokojeně a bezpečně. Díky umístění v lese a střídmému vybavení zázemí, působí prostředí DLK harmonickým dojmem bez přemíry rušivých podnětů.

Děti se podílí na péči o venkovní zahradu jako o zdroj poznání, smysluplné práce s možností vypěstovat si vlastní ovoce a zeleninu.

Průvodci přistupují k dětem s úctou a respektem, s ohledem na jejich individuální potřeby a stupeň vývoje. Zajišťují vstřícné a podnětné prostředí plné bezpečí a porozumění.

Děti nejsou zbytečně organizovány, není podporováno nezdravé soutěžení.

Je uplatňován vzdělávací styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčástí a samostatným rozhodováním dítěte.

Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemná pomoc a podpora.

Organizace klubu

Dětský lesní klub Machanka funguje 4 dny v týdnu (pondělí - čtvrtek), od 8:00 do 16:00.

Děti jsou přijímány na třídní a čtyřdní docházku.

Časový režim dne

8:00 - 9:00 – sraz rodičů a dětí s průvodcem podle domluveného času u Křivé borovice, předání dětí průvodcům, přesun do zázemí DLK

9:30 – ranní kruh, přivítání, seznámení s tématem dne, pohybové hry, říkanky a písničky

10:00 – výprava do lesa, svačina, volná hra

12:00 – oběd v zázemí DLK

12:30 – četba příběhů, odpočinek, spánek/klidové činnosti, předškolní příprava

14:00 – svačina

14:15 – volná hra, nabídka výtvarných, hudebních a dalších vzdělávacích činností

15:15 – odpolední kruh, reflexe uplynulého dne

16:00 – návrat ze zázemí DLK ke Křivé borovici, předání dětí rodičům

Životospráva

Důraz je kladen na harmonické prostředí, zdravou výživu, pravidelné střídání aktivity a odpočinku, dostatek pohybu na čerstvém vzduchu a ohleduplný vztah k přírodě i k sobě navzájem.

Den v DLK Machanka ohraničují rituály, které pomáhají dětem cítit se bezpečně. Jedná se zejména o ranní a odpolední kruh, společné stolování při obědě, společný odpočinek.

Denní režim umožňuje dostatek prostoru pro volnou hru dětí a pro dostatek pohybu na čerstvém vzduchu. Většina činností probíhá venku - v lese nebo v areálu DLK Machanka.

Každý den průvodci s dětmi vyráží na výpravu do lesa bez ohledu na počasí (výjimkou je pouze extrémní počasí jako velmi silný vítr, velký mráz apod.).

Stravování DLK Machanka nezajišťuje. Rodiče připravují dětem dopolední svačinu, oběd i odpolední svačinu.

Při jídle průvodci dbají na správné posezení dětí u stolu i držení příborů. Průvodci pomáhají dětem se sebeobslouhou při jídle. Po zahájení oběda básničkou, kterou si všichni přejí dobrou chuť, se dětem servíruje jídlo. Každé dítě má dostatek času samo se najíst, po jídle po sobě uklidí. Snahou je, aby dítě nejprve ochutnalo, než jídlo odmítne, v žádném případě však děti nejsou do jídla nuceny. **Pití** si nosí děti ve svých lahvích z domu, po celý den je možné si pít do lahve doplnit. V teplých dnech vodu, v chladných dnech teplý čaj. Průvodci tak mají dobrý přehled o objemu vypitých tekutin jednotlivých dětí.

Po obědě je čas vyhrazený k **odpočinku**. Dbá se na to, aby měly všechny děti možnost si odpočinout. U předškoláků platí, že pokud nevyužijí možnost odpočinku, zapojí se do úklidových prací společně s provozním zaměstnancem. Po úklidu probíhá předškolní příprava.

Průvodci poskytují dětem přirozený vzor, chovají se podle zásad zdravého životního stylu.

Věcné podmínky

Děti tráví většinu času venku, v lese nebo na pozemku. Pozemek poskytuje možnost pro pobyt a hry dětí. Pozemek je oplocený.

Zázemí, zahrada a roubená chata

Na pozemku se nachází teepee, dřevěné prvky rozvíjející hrubou motoriku, záhony, o které se starají průvodci společně s dětmi a pěstují sezónní ovoce a zeleninu. Dřevníky, které slouží k uložení dřeva na otop, k uložení materiálu a jeden dřevník slouží ke hře dětí. Součástí pozemku je také venkovní kuchyňka, místo pro ukládání nádobí, a venkovní ponk. Pozemek obohacují také bosonohý chodník, domeček pro skřítky, krmítka pro ptáky, hmyzí hotel.

Na pozemku se nachází 3 venkovní WC a venkovní umývárna rukou.

Hlavním centrem pozemku je kruh, jehož středem je cihlami obložené ohniště. Okolo kruhu jsou dřevěné špalvy na sezení. Každé dítě má své místo.

Zázemím DLK Machanka je zděná/roubená chata, kterou je možné vytápět kamny na dřevo. Zde se mohou děti a průvodci najíst, převléknout do suchého oblečení, ohřát se a odpočinout si. Budova slouží jako bezpečné zázemí v případě nepřízně počasí, jako jsou extrémní teploty a silný vítr.

V budově se nachází:

- koupelna s umyvadly, splachovací toaleta, nočníky, polička na úklidové prostředky a hygienické potřeby
- samostatná místnost se stoly ke stravování. V místnosti jsou skříňky a poličky pro uložení vaků s náhradními věcmi pro děti, pomůcek pro výtvarnou i pracovní činnost, na knihy a didaktické pomůcky
- kuchyňský kout s umyvadlem a tekoucí vodou, skříňkami pro uložení nádobí a plynovým sporákem pro ohřev dováženého jídla
- spinkárna, která slouží k odpočinku dětí a je vybavena matracemi, jejichž počet odpovídá počtu dětí
- šatna je vybavena lavicemi a věšáky
- technická místnost, která slouží pro uložení náradí, pracovních potřeb a technického zázemí, jako je centrála a baterie

- barel na pitnou vodu, do kterého je přiváděna voda ze studny a ze kterého je pak voda rozváděna do umyvadel v koupelně, do splachovacího záchodu a do kuchyňského dřezu

Les

Zázemí klubu je umístěno v srdci lesa, v Podkomorských lesích, které jsou primárně listnaté a místy smíšené. Les je pro všechny zdroj učení, poznání, vzdělávání se v přírodě za každého počasí.

3. Charakteristika vzdělávacího programu v srdci lesa

Hlavní principy, na kterých DLK Machanka staví veškerou svou činnost, jsou:

BLÍZKOST PŘÍRODY

Děti jsou v DLK Machanka v přímém kontaktu s přírodou, tráví většinu času venku, zažívají na vlastní kůži každé počasí a také změny v přírodě, které se odehrávají během celého roku. To dětem umožňuje vytvořit si k přírodě blízký vztah a přirozeně se k ní chovat ohleduplně. Příroda dětem nabízí spoustu podnětů, rozvíjí všechny smysly, hrubou i jemnou motoriku, vůli a také fantazii a tvořivost.

RESPEKTUJÍCÍ PŘÍSTUP

K dětem přistupujeme individuálně, s důvěrou v jejich schopnosti, s pochopením a respektem k jejich potřebám, emocím a individuálním odlišnostem. Věříme, že respektující způsob komunikace má své místo v každém vztahu – mezi dětmi a dospělými, mezi dospělými i mezi dětmi navzájem – a děti k tomu aktivně vedeme.

SVOBODA A ZODPOVĚDNOST

Pomocí jasných pravidel, která zajišťují bezpečnost, a rituálů, které dávají dětem pocit jistoty a časové orientace, vytváříme bezpečný prostor, ve kterém se děti mohou svobodně pohybovat, vyjadřovat a rozhodovat, zažívat přiměřenou míru rizika a nést odpovědnost za své činy.

VOLNÁ HRA

Během dne mají děti dostatek prostoru pro volnou hru, kterou považujeme za jednu z nejdůležitějších činností v předškolním věku. Umožňuje naplno rozvíjet kreativitu, zvyšuje sebedůvěru, posiluje vnitřní motivaci, umožňuje každému věnovat se tomu, co ho právě nejvíce zajímá, v tempu, které mu vyhovuje, učí se komunikovat s ostatními, samostatně řešit konflikty a mnoho dalšího. Průvodce je dětem plně k dispozici, zapojí se nebo pomůže, když je požádán, ale sám do hry dětem nezasahuje, pokud není ohrožena bezpečnost. Volnou hru v denním programu doplňují pohybové, tvořivé, hudební a další aktivity, které průvodci dětem nabízejí a je na rozhodnutí dětí, zda se zapojí.

BLÍZKÁ SPOLUPRÁCE S RODINOU

Budujeme blízké vztahy nejen s dětmi, ale také s jejich rodiči a dalšími lidmi, kteří se chtějí do činnosti Machanky zapojit. DLK nemá nahrazovat výchovu v rodině, ale vhodně ji doplňovat. K tomu je zapotřebí, aby mezi průvodci, dětmi a rodiči panovala vzájemná důvěra, úcta a respekt. K budování dobrých vztahů slouží kromě kontaktu při předávání dětí různé slavnosti, brigády a setkání, na kterých je dostatek prostoru se vzájemně lépe poznat a porozumět si.

Způsob práce s dětmi

V DLK Machanka máme věkově smíšenou skupinu 16 dětí. Starší děti jsou vzorem pro ty mladší, které se od nich přirozeně učí. Průvodci jsou pro děti vzorem nápodoby.

K dětem přistupujeme individuálně, ale jen do té míry, pokud jejich osobní výrazně neovlivňují potřeby skupiny.

Dáváme důraz na vztah k přírodě, prožitkovou pedagogiku, rozvoj emoční inteligence a hlavně volnou hru.

Výukový program nastavujeme tak, aby rozvíjel u dětí všechny klíčové kompetence a splňoval nároky předškolního vzdělávání.

Děti vedeme v souladu s našimi hodnotami a pravidly, které vychází ze tří pilířů: svoboda, hranice, zodpovědnost.

Praxe nám potvrzuje, že absolventi našeho klubu mají široké znalosti o přírodě, jsou vnímavé, zvědavé, vnitřně motivované se učit a hrát si, zajímat se o své okolí. Také si umí hlídat a nastavovat své hranice, znají svou hodnotu a místo.

4. Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah vychází z průvodců, kteří aktivně pracují na tom, aby byli dětem vzory vhodnými nápodoby, lidmi, kteří děti provedou předškolním životem v úctě k sobě samému, k sobě navzájem, k přírodě. Laskavý přístup průvodců, trpělivost a rytmus dává dětem pocit bezpečí a jistoty.

Součástí vzdělávacího obsahu je také téma výchovy ke ctnostem. Ta vychází z principu, že každý z nás má uvnitř sebe "malou zahradu". To, co si do své zahrady zasadíme, záleží jen na nás samých. Cílem pro nás průvodce je, abychom dětem zprostředkovali ctnosti, které si mohou ve svých zahrádkách zasadit a pečovat o ně.

Vzdělávací oblasti:

Dítě a jeho tělo

Skrze výpravy do lesa vedeme děti k pohybu a všestrannosti, k uvědomění si vlastního těla a jeho částí, k vědomí si překážek na cestě a jejich překonávání, tj. k rozvoji hrubé motoriky, k rytmicitě pohybu.

Děti během chůze vnímají perspektivu prostoru. Rozlišují obzor, co je daleko, co je blízko.

Volná hra dětem umožňuje proniknout do detailů, jako zkoumání kamenů, brouků, rostlin, kůry, klacíků a tím posilování zraku, hmatu, sluchu, chuti.

Během volné hry děti trénují hrubou motoriku. Lezou do svahu, ze svahu, válí sudy, klouzají se, lezou po stromech, na pařezy. Učí se pozornosti a rovnováze svého těla.

Během dne klademe důraz na prožitek a učení se skrze sebeobslužné rituály. Dítě se učí hygieně před svačinou, jak v zázemí, tak v lese, učí se postarat se o své věci, učí se vnímat své potřeby, tj. chlad nebo teplo a postarat se o svůj komfort.

Dítě a jeho psychika

Rituály a svátky nás ukotvují v rytmu dne, v rytmu týdne a rytmu roku. Ranní kruh je jedním z kotvících prvků, kde mohou děti zažít pocit sounáležitosti a naladit se na skupinu a na den.

Pro srozumitelnost dne pak používáme ke komunikaci smyslové rituály jako básničky, říkanky, písničky, bubnování, zvuky zvířat, tj. signály, které znamenají určitou činnost dne.

Pravidelnou součástí našeho společenství je oslava narozenin a k tomu sloužící rituál.

Jednou za rok máme hračkový den, kdy nám mohou děti přiblížit kousek svého pokojíčku a donést si jednu hračku do školky.

Necháváme děti prožít určitou míru bezpečného rizika. Například při řezbání nebo vaření venku na ohni.

Děti si hmatatelně uvědomují svou hodnotu díky práci v řezbářských kruzích, které pravidelně na výpravách nebo na pozemku děláme. Děti pracují s ostrými nástroji a učí se hrubé a jemné motorice, učí se ovládat celý proces od přípravy nástroje a materiálu až po konečný výrobek. Klademe důraz na proces a ne na výsledek.

Skrze stálou a věkově smíšenou skupinu se děti postupně a přirozeně, bez nátlaku učí zvládat role ve skupině a ukotvují si své postavení.

Dítě, ten druhý a společnost

Snažíme se v klubu vytvářet laskavé prostředí. Sebe sama si dítě uvědomuje skrze přírodu, se kterou se ztotožňuje a jejíž je součástí. Skrze hru. Postupně s vývojem dítěte do hry vstupuje více dětí, mění je její náplň a dítě se učí vztahovat se k druhému. Učí se nastavovat si své hranice a respektovat hranice druhého.

Společnost, respektive společenství dáváme dětem skrze komunitu rodin, které nás obklopují. Dále skrze slavnosti a tradice si děti uvědomují, že jsou součástí kultury a celku.

Výjimečně děláme s dětmi výlety do okolí, nejčastěji za divadlem, které pak v dětech zůstává jako silný zážitek.

V ranních kruzích se snažíme s průvodci vyjadřovat určitou situaci pomocí divadla a tím dětem přibližovat pocity, emoce. Uznáváme emoce dětí.

Dítě a svět (EVVO)

V našem klubu prožívají děti svět skrze přírodu, se kterou se ztotožňují. Cítí se být její součástí a průvodci dětem zprostředkovávají toto prostředí skrze smysly, prožitek a nápodobu.

V týmu pracují zkušení průvodci, kteří se pravidelně školí v oblasti EVVO a rozvíjí své kompetence v rámci přírodní pedagogiky. Tým je tak velkou oporou a zdroj zkušeností. Svět se učíme chápat skrze rytmičnost a pravidelnost. Každý rok se děje to stejné a proto je pro nás pobyt v přírodě tak důležitý. I přes všechny změny je příroda cykličná a spolehlivá. Na zahrádce se snažíme pěstovat vlastní ovoce a zeleninu a jsme vděční za to, co jsme zvládli vlastníma rukama vypěstovat. Kompostujeme.

Recyklujeme odpady a používáme výhradně ekodrogerii.

S dětmi pravidelně uklízíme les a okolí chaty.

Integrované bloky:

- Zahrada ctností
- Rukodělné práce - řezbání, vaření, zahradničení, háčkování, práce s hlinou
- Svobodná hra
- Stopování - lišácké učení

Tématické celky:

1. Zvládnou to - SEBEDŮVĚRA
2. Zkusím to - ODVAHA
3. Není mi to fuk - STAROSTLIVOST

4. Dávej a ber - ŠTĚDROST
5. Jsem v pohodě - CITLIVOST
6. Každý jsme jiný - JEDINEČNOST
7. Vydržím - TRPĚLIVOST
8. Chci být fér - ČESTNOST
9. Zvládnou to sám - SAMOSTATNOST
10. Loučení - NADŠENÍ

ZÁŘÍ

Slavnosti

- **Dožínky - Svatováclavský jarmark**
 - poděkování za dary přírody a dary, které pěstujeme na našich zahradách; za to, že máme co jíst, že máme všeho dostatek
 - pečení placek z mouky, kterou děti v docházce vlastnoručně melou ze zrníček, které jsme získali z obilí
 - zapojení nových rodin do společenství
 - domácí chleba, dýně, jablíčka...
 - písnička - Živá je matka země, živý je země vzduch, živá je voda ve mně, živý je ohně duch

Téma měsíce

Vyvrcholení vegetačního cyklu - začátek nového. Zrna jsou rozdracena na mouku, ze které se peče náš každodenní chléb. Cítíme vděčnost za dostatek. Téma přijímání darů přírody - přijímání nových dětí do školky.

Symboly

Snop obilí, věnec, slunce a babí léto, plody přírody, panenka Machanka

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - Vděčnost za hojnost darů přírody, dostatek.
 - Otevřenost - důvěra v průvodce, přijetí nových dětí, nové role.
 - Trpělivost s novými dětmi, přizpůsobení, shovívavost, péče.
 - Důvěra, bezpečí a jistota - základ pro budování společenství.
 - Nové děti potřebují čas se se vším seznámit, jejich rodiče podporu a odvahu k tomu svěřit své děti průvodcům.
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - Schopnost držet rytmus (já - ty, mluvení - mlčení, střídání v činnostech, v hudbě, říkankách).
 - Sebeobsluha - obléci se, obout, dát si pozor na své věci.
 - Návrat k pravidlům a řádu - ranní kruh, výpravy na známá místa, stolování, zdravení, poděkování.

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - Poznávání zázemí s panenkou Machankou - známá místa na zahrádce.
 - Tvorba domečku pro panenku - péče o druhého. Napodobování pečujícího principu.
 - Okopávání a pletí záhonů, okopávání malin.

Loupání ořechů, obírání levandulových květů, přebírání fazolí, krájení, krouhání a moštování jablek.

Postupné objevování míst v lese. Zastávky na cestě - pravidla pohybu v terénu, po silnici.

Základy bezpečnosti.

- **Pohádky a divadlo**

Pohádky zaměřené na bezpečný domov, návrat domů, jistotu pomoci v nouzi

Kuřátko a obilí

Paleček a jeho kamarádi

Hrnečku vař

- **Řemeslo a umění, tvoření**

Pečení trdelníků. Pečení placek z brambor. Pečení brambor v ohni.

Výzdoba zázemí. Pletení dožínkového věnce. Navlékání šípků a jiných plodů.

Řezbací kruhy

- **Písňe a básně**

Dobrý den Machanko

Nashledanou školičko uprostřed lesa

Dožínková

Vstupujeme do lesa, srdce štěstím zaplesá

Děkujeme lese, náš smích se tebou nese

Kuřátko a obilí

ŘÍJEN

Téma měsíce

Vědomí, že každý máme milující rodiče, průvodce, učitele, ale také duchovní ochránce.

Odvaha pramení z důvěry. Vydávání se na cestu za obzor.

Téma ovládnutí sebe sama. Boj s drakem, rituál přechodu, důvěra průvodců v děti.

Společenství. Vděčnost. Strom rodiny.

Konec a začátek, téma života a smrti, spojení s předky. Čas, cykličnost, strom rodu - rodina - kořeny.

Slavnosti

- **Michaelská slavnost (v docházce)**

Cesta k dračí sluji - svátek sv. Michaela připadá na 29. 9., tedy den po sv. Václavovi, s kterým má úzkou souvislost. Je jedním z archandělů, který se těší zvláštní úctě. Michael je nebeským bojovníkem, který přemáhá draka-děbla a při Posledním soudu váží lidské duše. Proto jej můžeme spatřovat jak drží váhy, meč či kopí nebo přímo zápasí s drakem. V přírodě se vyrovnává den a noc, nastává podzimní rovnodennost, příroda se ukládá ke spánku, ubývá světla a nastává temná část roku. Michael je představitelem vnitřního světla, které nám dává sílu překonat tmu, překážky, ale i sebe sama. Ve všech činnostech se snažíme překonávat sami sebe a naše strachy.

Dětem předkládáme příběhy, které nesou atributy sv. Michaela a zároveň poselství o zkouškách a boji, díky nimž dochází k poznání sebe sama či svého okolí. Např.: Princ Bajaja, Dvanáctihlavý drak, O zlé koze, O Smolíčkovi apod.

V Michaelském období posilujeme vůli a pracujeme na ní, podporujeme odvahu a plnění úkolů i těch méně příjemných.

Vyrábíme ve školce s dětmi v týdnu před slavností meč.

Michaelskou slavnost slavíme dopoledne, bez rodičů, neboť od dětí vyžaduje značnou odvahu a soustředění. Dopoledne jdeme cestou k místu, kde spí drak. Cestu může projít každý sám či s dalším kamarádem – jak každý potřebuje. Odměnou za překonání strachu je krásné červené jablíčko a radost z nabitě odvahy.

Průvodci mohou slavnost komunikovat s rodiči a poprosit je o spolupráci, například při výběru a koupi krásných, červených jablíček

- **Den stromů**

Děkuvzdání - společenství, vděčnost

Milé stromy, děkujeme za vaše dary a těšíme se, že z nich můžeme něco krásného vyrábět.

Ať se dílo daří!

Práce se dřevem, rukama, srdcem, jako cesta k sobě samému, ke svému středu.

Symbols

Michael probodává kopím draka, meče, červené jablíčko, stromy, strom rodiny, zlaté listí, barvy podzimu, křížek, rodinné fotky

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**

Získávání důvěry sám v sebe na základě pocitu bezpečí a v kruhu milujících lidí. Odvaha chybovat, odvaha dělat i to, co mi přirozeně nejde nebo mně nebaví. Vše můžeme zvládnout, máme-li kolem sebe podporu skupiny a nejbližších. Odvaha pohlédnout tváří v tvář svým skrytým strachům, "drakům" s důvěrou v to, že vše dopadne jak má, poznáváme nové krajiny a území kolem i uvnitř sebe. Odvaha jít neznámou cestou (Michaelská stezka odvahy). Umět se radovat i z malého úspěchu nebo daru. Umět se radovat z úspěchu druhých. Nesoutěžit.

Statečnost. Pevná vůle. Resilience. Dobrovolné omezení ve prospěch celku. (sv. Václav)
Dobrovolná skromnost, pokora.

Stále pokračuje adaptace a s ní související péče, trpělivost, shovívavost.

Jen ten, kdo se odváží říct *nevím*, je připraven se učit.

Jak v přírodě, tak v nás samotných s podzimem přibývá tmy a ubývá světla. S odvahou zkoumáme své strachy a hledáme řešení s důvěrou v proces. "*Světlem v noci je tma.*"
A.Hogenová.

Přátelství, spolupráce, sounáležitost, různorodost v jednotě (jsme různí, ale patříme k sobě, do jedné školky, včetně dětí se speciálními potřebami apod.). Přijímat a být přijímán. Tak jako v rodině.

Je lepší být vděčný, než stále přemýšlet nad tím, co bych ještě mohl mít.

Úcta k předkům a k tomu, co nás naučili. Respekt k předkům a jejich příběhům.

- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**

Poznáváme nové území, učíme se manipulaci s nástroji a připravujeme se na zimu.

Sebeobsluha (začíná přituhovat, přibývá oblečení a s tím knoflíků, zipů, vrstev).

Schopnost pomoci druhým, když jsem sám hotov - tj. obecně schopnost pomáhat. Silnější a zkušenější pomáhá méně zdatnému (na věku nezáleží, každý jsme dobrý v něčem jiném).

Trénujeme hrubou i jemnou motoriku. Učíme se opracovat klacík při výrobě meče, přistupovat k lanu a trénujeme překážkové dráhy. Vyrábíme podpalováčky, nosíme dřevo z lesa, sledujeme změny v přírodě, sbíráme dary přírody a zhotovujeme meč na boj s "drakem".

Začínáme si uvědomovat význam ohně v našem životě.

Znalosti: zastávky na cestě do a z lesa, hranice, pravidlo dlouhého klacku, stop mně se to nelíbí.

Dovednost: zacházení s ohněm (dobrý sluha, špatný pán), znalost pravidel při pohybu kolem ohně (nevyndávat napálené klacíky, pohybovat se pomalu, v kruhu být čelem k ohni, u ohně mít kbelík s vodou).

Hledání si svého místa ve společnosti - jsem členem společenství a mám tady svoje místo. Části společnosti - části těla: alegoricky k „tělu stromu“; pojmy nahoře – dole, bylo – bude, pojmy nadřazené. *Co by nebylo, kdyby nebyly stromy.*

Kdo byli moji předkové, jak se jmenuje moje babička, dědeček, maminka, tatínek. Čas a jeho cykličnosti, vše se stále vrací. Stromy usnou, na jaře se zase zazelenají, květiny uschnou, ale po zimě znovu vykvetou. Není třeba se bát.

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - příprava na rozdělování ohně, dřevo z lesa, výroba třísek, podpalováčků
 - okopávání malin, sběr malin, rytí záhonu, hrabání listí, pozorování hub a tlejícího dřeva - zdánlivě mrtvého
 - návštěva hřbitova -> s rodinou
- **Pohádky a divadlo**
 - Dětem předkládáme příběhy, které nesou atributy sv. Michaela a zároveň poselství o zkouškách a boji, díky nimž dochází k poznání sebe sama či svého okolí
 - Tmo kdo v tobě je?, O zlé koze, Josífek, Bajaja, O Smolíčkovi,
 - Skřítek Kořínek
 - Tři přadleny, Popelka (archetyp předků, kteří pomáhají)
 - dramatizace: Draci vzteků
 - Slavnost stromů - hrajeme s dětmi divadlo a šeptáme staré jabloni své díky za uplynulý rok
- **Řemeslo a umění, tvoření**
 - výroba meče z náletových dřevin
 - vnitřní draci umělecky ztvárnit
 - podzimní výzdoba, navlékání plodů a stébel (šípky, jeřabiny, bez, suché traviny)
 - výroba z pilin či hoblin, návštěva truhlářství
 - pletení, háčkování
- **Hry**
 - natažené lano mezi stromy a poslepu dojít k cíli
- **Písňe a básně**

- Stromy od Svěráka a Uhlíře
- Říkanka na pochod draka
- Foukej foukej větříčku
- Stojí hruška v širém poli

LISTOPAD

Téma měsíce

Dušičky - propojenost rodiny, kořenů a stromů. Společná tvorba stromu života. Oslava života a smrti, cykličnosti, konec a začátek, uzemnění se. Spojení s přírodou. Listy padají, příroda usíná, začíná temná část roku. Máme své světlo uvnitř sebe a víme, že vnější světlo zase přijde a že se listy znovu zazelenají, zvířata se probudí a příroda nás opět obdaruje svou kouzelnou mocí.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni a **dělí se** o plášť se žebrákem. Od Anděla dostává dar světla, o které se může dělit s lidmi, a kterého je vždy dost pro všechny. Téma **domova, světla a tepla**.

Slavnosti

- **Martinská slavnost**
 - v docházce výroba lucerniček ze zavařovacích sklenic
 - procházka od Křivé Borovice ke krmelci, kde nás bude čekat společné zpívání, možná divadélko, dělení se o rohlíčky a snad nakonec i ten Martin přijde
 - průvod se rozchází se světlem do svých domovů

Symbols

Změna času, kratší den, život a smrt, strom rodiny, tlející listí, zem usíná, méně světla, první sníh

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - cit a soucit, štedrost
 - péče o sebe, o ostatní, o okolí
 - všímavost - o co je potřeba se starat
 - trpělivost (když je mi zima, musím se zahřát a není to hned)
 - vděčnost, umění přijmout pomoc
 - umím si říct o pomoc, spolupráce
 - uvědomění koloběhu života, důvěra ve svět,
 - umění odpočívat
 - vděčnost za domov a teplo
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - základy první pomoci (zavolat dospělého)
 - základy přežití (co dělat, když se ztratím, požární cvičení)
 - práce na zahradě, jak připravit zahrádku na zimu, oprava náradí
 - rozvoj hrubé a jemné motoriky
 - rozdělování ohně, péče o oheň, bezpečnost
 - základní znalosti o lidském těle a o zdravém životním stylu
 - vím jak se obléknout do jakého počasí

Dělím se s ostatními (ne protože musím, ale proto, že chci). Všimám si potřeb druhých, neposuzuji druhé „podle kabátu“. *Kde jsem doma?* Jsou i lidé, kteří domov nemají nebo z něj byli vyhnáni. Často jsou utmácení, špinaví a zoufalí. Je třeba jim pomáhat – jako svatý Martin pomohl žebrákovi. Rovnováha mezi braním a dáváním.

Nedáváme, abychom dostali. *Umím přijímat. Umím dávat.* Téma adoptovaných / pěstounských dětí, které našly nový domov u svých pěstounů (Josífek).

Činnosti

• Zahrada a les

- zazimování záhonů (vytrhávání plevelů, zakrytí jahod chvojím atd.)
- oprava a uskladnění nářadí
- domeček pro ježky (z listů a větví), stavění domečků v lese
- kontrola a oprava hmyzího domečku
- hrabání listů ke stromům (neshrbat celý pozemek)
- z knihy "Krajinou ctostí" - aktivita "O co se postarám" - v kruhu téma kdo má co na starost doma, rozdělit si, o co se kdo postará ve školce (péče o domácí zvíře, o společný prostor, věci...)
- výroba lojových koulí pro ptáčky, příprava zásob semínek
- sběr smrkových větviček - chrastí i silnějších
- výroba podpalováčků - chrastí + pryskyřice/vosk
- krmení zvířat

• Moje tělo

- příprava podpalováčků, dřeva na zimu (aby nám bylo teplo)
- jak se oblékáme do jakého počasí
- co je pro naše tělo prospěšné (strava, pohyb, pobyt venku...)
- základy zdravotní péče - co dělat, když se něco stane (zavolat dospělého) + vyzkoušet si obvázat ruku, nalepit náplast...
- lidské tělo z přírodnin (kostra z klacků, orgány z listů atd.)

• Pohádky a divadlo

- Příběh o sv. Martinovi
- Příběhy víly Březinky (Lenka Svobodová) - kniha na téma péče o zvířátka, zahrádku a lidi navzájem
- Hvězdné tolary

• Dramatizace

- Příběh sv. Martina - vyzkoušet si roli Martina a roli chudáka - jak se ve které roli cítíš? využití koně, kterého si děti vyrobily + deka jako plášť, do které se dítě v roli chudáka zachumlá
- Koloběh života - vývoj člověka od miminka po smrt

• Řemeslo a umění, tvoření

- ukončení řezbářské sezóny - rituál
- výroba svatomartinských lucerniček - zavařovačka polepená hedvábným papírem/vylisovanými listy
- pečení svatomartinských rohlíčků neboli podkov (viz např. kniha Tradiční nebo Výchova prožitkem)
- výroba koně na tyči - pojmenovat ho, nasednout a dívat se, komu můžu pomoci
- výroba "patrona tepla krbu" z polínka
- sušení jablíček/pomerančů...na ozdobu na adventní čas

• Písňe a básně

- Bude zima bude mráz

PROSINEC

Téma měsíce

Příběh o svatém Mikuláši z Myry. Příběh putování Marie a Josefa do Betléma. Očekávání Vánoc - naděje.

Všeho je málo, lidé si váží toho, co mají. Dělí se a pomoc také přijímají. Plody přírody jsou sklizeny a čerpáme ze zásob. Staráme se nejen o sebe a o druhé, ale také o zvířátka. Téma pomoci, štědrosti a sdílení. Téma Vánoc. Přátelství.

Slavnosti

- **Adventní spirála** - Začínáme poslouchat příběh o otci Jakubovi a zeleném hadovi. Potom, za zpěvu starodávné písně Byla cesta, byla ušlapaná, vcházíme do spirály a zapalujeme svoje svícný. Postupně tak vytváříme působivý světelný obraz, který má hlubokou symboliku. Doba předvánoční může začít.
- **Zimní slunovrat** - dny se začínají prodlužovat, oslavujeme více slunce

Symbols

Sníh, jehličí, tma, svíčky, sv. Lucie, sv. Mikuláš, Josef, Marie a Ježíšek, adventní věnec, vánoční ozdoby, dary přírody, vánoční strom

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - štědrost, trpělivost, důvěra, naděje, ztišení, ochota, schopnost se rozdělit, vděčnost, přátelství
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - pečení cukroví (rozvoj smyslů), přáníčka (rozvoj jemné motoriky), výroba adventního věnce
 - péče o světlo, výroba dřevěných přívěšků (řezání dřeva), výroba vánočního stromu (zatloutání hřebíků), umět si říct o pomoc, umět pomoci druhému, umět počkat - vím, že věci mají svůj čas.

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - výroba lojových koulí pro ptáčky, příprava zásob semínek, krmení ptáků na krmítku a pozorování ptáků; ptáci, kteří u nás přezimují
 - domeček pro ježky (z listí a větví), stavění domečků v lese
 - kontrola a oprava hmyzího domečku
 - zazimování záhonů (vytrhávání plevelů, zakrytí jahod chvojím atd.)
 - hrabání listí ke stromům (neshrbat celý pozemek)
 - krmení zvířat věšením jablíček na stromy
 - sběr chvojí na adventní věnec, sběr šišek (v prosinci postříkat jedlou sodou a dát na věnec)
- **Moje tělo**
 - přichází mráz a sníh, co dělat, aby nám nebyla zima, nebyli jsme promáčení a zmrzlí
 - nemoci a vnímání našeho těla, co dělat, když se o nás pokouší nachlazení, jaké je to dotknout se ledu
 - jak se oblékáme do jakého počasí
 - co je pro naše tělo prospěšné (strava, pohyb, pobyt venku...)
- **Pohádky a divadlo**

- Příběh o Otci Jakubovi (adventní spirála)
- Svatý Mikuláš z Myry - Jakob Streit
- Vánoční příběh o putování Josefa a Marie do Betléma
- **Řemeslo a umění, tvoření**
 - pečení cukroví, vánoční věnec, vánoční strom s ozdobami, vánoční přání, rozkrajování jablíčka, adventní spirála
- **Písňe a básně**
 - koledy: Rolničky, Nesem vám noviny, Vánoce, Vánoce přicházejí, Půjdem spolu do Betléma, Pásli ovce valaši

LEDEN

Téma měsíce

Citlivost. Vztah k sobě. Vztah k ostatním. Vztah ke světu, k přírodě. Vnímání emocí. Smyslové vnímání. Vztahy mezi lidmi. Péče o sebe po fyzické i psychické stránce. Nastavování hranic.

Ohleduplnost. Říct si o pomoc, schopnost a ochota pomáhat.

Téma čas. Měsíce, týdny a dny v týdnu. Časová posloupnost.

Slavnosti

- **Tři králové** - v docházce, převyprávění příběhu dětem, příběh o Cestě Tří králů, symbolika darů v kruhu, provonění kadidlem
- **Hromničky** - příprava na únor, sběr vosku a tvorba hromniček

Symboly

Sníh, mráz, led. Smysly. Vnímání srdcem. Jedinečnost. Tři králové. Hromničky. Dary. Světlo. Krmení pro zvířata.

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - Respekt k odlišnostem. Citlivost. Vnímavost. Smyslové vnímání. Porozumění. Schopnost rozlišovat. Vciťování se. Napodobování. Empatie. Schopnost poznat své emoce. Trénování rozpoznávání emocí ostatních a reagování na emoce, projevování a ovládání svých emocí. Nastavování svých hranic, kdy už říct ne a kdy ano. Vědomí souvislostí.
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - Hrubá motorika. Pohyb ve ztížených podmínkách (chlad). Chůze naboso. Trénink rozdělování ohně. Rozvoj smyslů.

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - Poznáváme hlasy zvířat
 - Poznáváme stopy zvířat
 - Poznáváme emoce zvířat
 - Staráme se o Fredyho
 - Poznáváme přírodní vůně
 - Ochutnáváme ovoce
 - První rytí záhonu - sázení chrp v zimě
 - Úprava pozemku - díry v zemi, kde nemají být

- Vození hrabanky z lesa
- Výroba třísek - nůž a palice, posilování hrubé motoriky
- Březová kůra z lesa, výroba podpalováčků ze smrkových větvíček
- **Moje tělo**
 - Víím, co dělat, když je mi zima.
 - Vyzkoušeli jsme si chůzi bosky.
 - Vyzkoušeli jsme si masáž.
 - Víím, jak vypadá běžný den, co je potřeba vždycky zvládat, snažím se o to a trénuji, co mi nejde, abych se o sebe sám postaral/sama postarala co nejlépe.
 - Víím jak poznat, jak se cítím já nebo ostatní a snažím se na to co nejlépe reagovat.
 - Víím co dělat, když se mi něco nelíbí.
- **Pohádky a divadlo**
 - Tři králové, Cesta tři králů
 - O dvanácti měsíčkách
 - Emušáci
 - Mušlenka
 - Medvídkův den
 - Mega mamutice Matylida
- **Dramatizace**
 - Tři králové - děti také mohou chodit k Jezulátku nebo předříkávat jako koledníci
 - O dvanácti měsíčkách
- **Řemeslo a umění, tvoření**
 - Rozdělávání ohně, víím jak na to
 - Háčkování řetízků - nová dovednost k rozvoji jemné motoriky a uvolňování zápěstí
 - Tvoříme hromničky
 -
- **Písňe a básně**
 - Dvanáct je měsíců a každý z nich jinou čepici nosí
 - My tři králové jdeme k vám
 - Operka od Svěráka O dvanácti měsíčkách

ÚNOR

Téma měsíce

Kontrast - na jednu stranu chlad zima, velká část dne tma a šero, na druhou stranu masopust, veselost, barevnost, rozjařenost a poté přichází doba velikonočního půstu, rozjímání.

Jedinečnost / výjimečnost - každý jsme jiný, jedinečný, neopakovatelný.

Předjaří - hledání prvních znaků jara - sněženky a jiné první květiny, pupeny - listnaté stromy.

Velikonoční svátky - popeleční středa, půst.

Slavnosti

- **Hromnice 2.2.**
 - Prosba o ochranu před hromem (zlu, které často přináší ztrátu na majetku i životech). Lidé v tento den zapalovali svícené svíce, kterým říkali hromnice.
 - Symbolika světla - naděje, víra, vítězství nad tmou a zlem
 - Výroba svíček hromniček
 - "Na hromnice o hodinu více"

“Na hromnice musí skřivánek vrznout, i kdyby měl mrznout”

- Na přelomu ledna a února se slaví svátek naděje a nových začátků Hromnice/Imbolc. Je pomyslným přelomem mezi zimou a jarem, které se s přibývajícími paprsky pomalu ale jistě blíží. Příroda se začíná probouzet (často to ještě není zřetelně vidět, ale už můžeme vnímat změnu energie a naladění). V zemi se vše chystá na jarní rozpuk.
 - Pro naše předky bylo toto období, konce zimy, kdy se tenčily nashromážděné zásoby, ale krávy a ovce začínaly rodit mláďata a dávaly tak i lidem výživné mléko, časem naděje, že život půjde dál. Že se jim podaří zimu přečkat.
 - Období konce světla (začínalo sv. Martinem). Už nepotřebujeme tolik doplňovat světlo pomocí svíček a lucerniček, abychom si posvítili na temné části kola roku. A přestože jsme právě v polovině temné části, jsou Imbolc/Hromnice posledním svátkem, kdy se na světlo soustředíme.
 - Symbolika svíčky:
 - domovy se procházely s bílou svíčkou a vnášelo se světlo do každého z pokojů (i koutů)
 - tradicí bylo tvořit svíčky Hromničky - roztavením starého vosku vzniká nová svíčka, mášením a vrstvením. Můžeme si tak zvědomit přetavení starých zkušeností uplynulého roku v nové, které nás čekají.
 - Období je spjata také s očistou. Vnitřní - zbavení se starého a otevření se novému. Ale také vnější - očista těla v ledovém potoce či prameni (nebo jemnější verze - bylinková koupel), pití z čisté studánky.

Činnosti spjaté s očistou:

 - vytrít staré věci a udělat prostor pro nové, to co přijde
 - uklidit společně prach, zamést podlahu a vyhodit vše, co už nechceme
 - otevřeme okna, pustíme ven starý vzduch a dovnitř nový, čerstvý
 - očista místnosti pomocí kouře z bylin
 - výroba svíčky hromničky, dodá odvalu a energii
 - s bílou svíčkou můžeme projít místnosti a vnést tam světlo
 - zastavme se u studánky pro vodu na pití, či omytí
- **Masopust** - Masopust je velmi starým předkřesťanským svátkem spojeným s očekáváním návratu jara. Je obdobím veselí. V masopustním pečivu, především ve žlutých, dokulata tvarovaných a tukem lesknoucích se koblihách, můžeme vidět podobu navracejícího se slunce. Následuje Popeleční středa a s ní přísný půst až do Velikonoc. S dětmi si lze masopustního veselí užívat ve formě veselých písní a tanců, převleků.
 - **Popeleční středa** - (40 dní - 6 nedělí - do Velikonoc) - popeleční středou začíná postní období, období něčeho se vzdát/obětovat, období rozjímání. Může to být obdobím, kdy udělat radost druhým nemyslet sám na sebe, překonat sám sebe.

Symboly

- z něčeho starého vzniká nové, přetrvávající zima, chlad, led, stále větší část dne tma šero, ale začátek prodloužení se dne nad nocí, masopust, barevnost, veselost, popeleční středa, postní období

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - Jedinečnost, vnímání své jedinečnosti, respekt k jedinečnosti druhých. Podpora k empatii, vcítění porozumění sobě i druhým. Sebevědomí - nalezení silných stránek dětí (v čem jsem dobrý). Důvěra ve vlastní schopnosti. Zklidnění, ztišení, něčeho se zříci - půst

- Trpělivost, rozvážnost, věrnost, péče, vytrvalost. Práce se záměrem začíná již na přelomu roku, nyní je vize jasnější a její obrysy postupně vyvstávají v naší mysli. Frustrační tolerance vytrvalosti.
- Péče a vytrvalost: dokáží vytrvale pracovat na dokončení úkolu (postupná výroba máčené svíčky), vymyslet projekt který započne teď a budeme na něm vytrvale pracovat celý měsíc
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - Nalezení místa ve skupině, znám své silné stránky.
 - Prožívat veselí, rozvernost - masky, barevnost.
 - Zaměstnání, řemesla.
 - Rozvoj schopnosti plánovat a vyhodnocovat, jak se to podařilo.
 - Schopnost sebekontroly.
 - Péče o domácí krb – pravidla rozdělávání ohně, péče o něj a zacházení s ním. Předškoláci se učí rozdělávat oheň v kamnech. Znalost skupenství (led, voda, pára).
 - Znalosti: pojmenuje alespoň 5 druhů nářadí, pozná rýč od lopaty, hrábě od vidlí, motyku od krumpáče atd. Zná pravidla ukládání nářadí a zákazu vstupu dětí do technické místnosti/dřevníku na nářadí. K čemu slouží nářadí?

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - plánování – vytváření osevního plánu. První práce v zahradě, úklid: očištění nástrojů po zimě, opravy, úklid dřevníku, správka nářadí. První zasetí zrna. Plnění krmítek a poslouchání ptačích hlasů.
 - stopy zvířat
 - práce se dřevem (třísky, nošení dřeva, výroba podpalováčků)
 - pozorování pupenů a rostlin klíčících pod sněhem, hledání prvních květů
- **Moje tělo**
 - maska - můj obličej, jedinečnost mého těla (např. každý jsme jinak vysocí)
- **Pohádky a divadlo**
 - Devatero pohádek - Karel Čapek
 - Paleček a jeho kamarádi
 - Včelí kniha
 - Mamutice Matylda
- **Dramatizace**
 - Jak dědeček měnil až vyměnil
 - O koblížkovi - stínové divadlo
 - Boudo budko (využití vyrobených škrabošek)
- **Řemeslo a umění, tvoření**
 - výroba masek, výroba hromniček
- **Písně a básně**
 - Jemine, domine, masopust pomine

BŘEZEN

Téma měsíce

Trpělivě čekáme a připravujeme se na příchod jara. Prožíváme probouzející se přírodu ze zimního spánku. Těšíme se na jaro a s ním na příchod nových tvořivých sil. Zažíváme činnorodou práci a svou aktivitu přesouváme ven, do přírody.

Loučení se se zimou, vítáme jaro, zdravě jíme, zdravý životní styl skrze to, co pěstujeme, co jíme.

Jarní úklid - s jarem přichází očista, půst, oproštění se od nepodstatných věcí.

Semení se semení to jarní lupení - pomaloučku sázíme, ryjeme.

Slavnosti

- **Morana**

- Svátky jara jsou jedny z nejradostnějších dnů v roce. Uvozuje je slavnost Vynášení Morany. Přibývá světla. Příroda se očividně mění a je tedy mnoho k pozorování, raší tráva, stromy se odívají nejprve do bělostných okvětních plátků a poté do svěží zeleně. Je vidět a slyšet mnoho ptáků při jarním prozpěvování. Celé toto období je velmi radostné a v dětech podporuje povědomí o důležitosti oslav regenerace přírody, aby si jí vážily a ochraňovaly všechny její projevy.
- Slavnost vynášení Morany začíná společným setkáním, kdy Moranu připravíme a náležitě vystrojíme. Pak se vydáme průvodem, v jehož čele nesou děti Moranu k připravenému místu, kde Moranu hodíme do vody/spálíme/zakopeme do země. Za doprovodu písní jsme připraveni přivítat jaro.

Symboly

- oheň, slunce, oteplování, země - zemina, pupeny, první květy, Morana, hodiny, zpěv ptáků, prodlužující se den

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**

- mám trpělivost s menšími dětmi, chápu, že každý potřebuje na stejnou činnost jinou dobu
- chápu, že vše co si přeju se nemůže splnit hned (například hrášek potřebuje čas aby vyrostl)
- umím se radovat z maličkostí
- vím, že všechno má svůj čas a že se vyplatí si počkat

- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**

- schopnost počkat např. ve frontě na mytí rukou, v kruhu až druhý domluví, u borovice na rodiče
- mám představu, co se děje na jaře v přírodě, jak se příroda probouzí
- poznávám první jarní květiny
- uvědomuji si proces, který předchází tomu, než mohu něco sníst, např. jablko nebo ředkvičku (od semínka po rostlinu s plody)

Činnosti

- **Zahrada a les**

- jarní úklid v lese (odpadky)
- příprava záhonků na setí a sázení
- příprava kompostu
- vysetí ředkviček, hrášku, mrkve, salátu, měsíčku
- předpěstování sazeniček

- pozorování pupenů na stromech
- hledání prvních známek jara
- přilet ptáků
- **Pohádky a divadlo**
 - Kohoutek a slepička
 - Pozdrav slunci (jóga)
 - Tři bratři
 - Křemílek a Vochomůrka - Vstávej semínko holala
- **Řemeslo a umění, tvoření**
 - otevírání řezbářské sezóny
 - jarní výzdoba do oken
 - Velikonoční osení + zápich
 - ptáček na kolíčku
 - vrbová/bezová píšťalka
 - zajíci ze špalků
 - sněženky z papíru
 - projekt pro předškoláky - počítadlo
 - navlékání korálků (klasické nebo z duté trávy nebo bezových větviček)
 - vázání uzlů, tkaniček (jemná motorika, trpělivost), výroba papírové boty + navlečení tkaniček, namotávání (přitáhnout si něco na provázku namotáváním provázku na klacek)
- **Písně a básně**
 - Nejdřív malé semínko, povyroستlo malinko
 - Odemyky zamyky, odemkneme trávníky
 - Zamykám, zamykám mráz
 - Sluníčko se probudilo
 - Neseme Moranu
 - Když jsem já sloužil

DUBEN

Téma měsíce

Sklízíme co jsme zaseli - my jsme už zaseli, ale také teprve sejeme, každý měsíc něco nového

Vnitřní síla stát čelem k tomu co nás čeká a odolávat pokušení hledat výhodné nefér cesty

Ukončení půstu

Den Země 22. dubna - úcta k zemi, udržitelnost, recyklace, pokora.

Filipjakubská noc

Čestnost - království, rytířství

Slavnosti

- trůn jedinečnosti
- rituál otevření řezbářské sezóny - poděkování bezu za dar dřeva, výroba náramku a zavěšení na keř
- den Země pondělí 22.4.
- sv. Jiří
- Filipjakubská noc

Symbody

- výzdoba pozemku, branky
- péče o zahradu, o pozemek
- jarní věnec, jarní osení, semínka, sazenice,
- dub jako symbol dubna, čištění studánky, očista prostor
- úcta k přírodě, ke dřevu

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - naděje + důvěra - nový začátek, zrození a snaha udržet nově vzrostlé, světlo, teplo - ukončení zimy.
 - Čestnost (vnitřní síla stát čelem tomu co přichází a odolat pokušení hledat výhodné nefér cesty), férovost - svět je barevný, různorodý, možnost výběru, hledání řešení, rozhodnutí pro férové čestné.
 - Udržitelnost (den země)
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - setí a sázení
 - sbírání prvních bylin na čaje
 - péče o zasazené rostliny - zalévání, okopávání
 - stříhání - příprava dekorací
 - hrubá motorika a lokomoce - sundávání vrstev oblečení, měkkí boty výměna za zimní - volnost a obratnost při pohybu.
 - schopnost vyhodnotit, jaké vrstvy potřebuji mít na sobě, aby mi bylo dobře

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - práce na zahradě, dokončování setby a sázení přechází v péči o zasazené - zalévání, pletí
 - čištění oblíbených míst od odpadků
 - zřezávání polámaných stromů
 - poznávání nových kvetoucích květin a stromů
 - vyhledávání změn v přírodě, v lese
 - péče o kompost
 - příprava pracovních kruhů v lese a na pozemku
- **Pohádky a divadlo**
 - Chaloupka na vršku - Jak kluci hledali poklad, Jak odletěly čarodějnice, Jak píšťalka pomohla
 - Jaro je tu, Indigové pohádky (díl druhý)
- **Řemeslo a umění, tvoření**
 - pletení věnců, výzdoba branky a nástěnky
 - příprava označení záhonů - malba na kameny

- **Písně a básně**
 - Jaro dělá pokusy
 - Nejdřív malé semínko
 - Sluníčko se probudilo, na oblohu vyskočilo
 - Ó hřebíčku zahradnický, ó růžičko voňavá
 - Sedláček rozsívá, ptáček za ním zpívá
 - Šel zahradník do zahrady s motykou
- **Dramatizace**
 - Královský souboj
 - Rytířský souboj

KVĚTEN

Téma měsíce

Jsem sám sebou a své potřeby zastanu. Jsem soběstačný. Jsem sám, jsem statný. Jsem samostatný. Stačí mi vlastní síly k vytváření světa, který se mi líbí? Nacházím cestu k dosažení svých cílů a baví mě to. Jsem pánem svého těla i své mysli.

Přijímám nové výzvy, abych měl větší moc nad svým životem. Učím se být zodpovědný sám sobě.

Dávám si sám odpovědi na své otázky a ty znova zkoumám. Odpovědnost vůči sobě.

Na strom mohu tam, kam sám vylezu a slezu.

Používám jen tolik a ty nástroje, které si dokážu po sobě uklidit.

Zažíváme životní síly v přírodě, proměny světa kolem nás. Příroda obdarovává naše smysly zářivostí svých barev a vůněmi květů. Vzduch jako by se chvěl tvořivostí a životem. I člověk je probuzen k pohybu a činorodosti, povzbuzován tvořivou náladou tohoto období. Záplava barev a rozmanitost nás vyzývá ke hře. Prožíváme přírodní elementy.

Slavnosti

- Mezinárodní den lesních školek
- Zmrzlí muži - Pankrác, Servác, Bonifác - přelomový čas, kdy se zima konečně loučí a začíná teplejší počasí; dny, kdy přestává v ranních hodinách mrznout a byl nejvyšší čas zasít na poli
- Den matek

Symboly

Studánka, voda, rostlinky a příroda (samy se o sebe starají - některé jsou jedovaté, nebo mají trny, jiné můžeme jíst, stromy popadané listí - vlastní kompost atd.), oslava dne lesních školek

Cíle

- **Kvality, postoje, hodnoty**
 - samostatnost - co dokážu, udělám sám, nepotřebuju už se vším pomáhat, umím rozlišit, co zvládnu a s čím potřebuji pomoc
 - vytrvalost (péče o záhony)
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
 - péče o zasazené rostliny - zalévání, okopávání
 - hrubá motorika a lokomoce - prolézání lanové pavučiny, samostatné oblékání, chystání si svých věcí, řezání dvouruční pilou, práce se dřevem

- orientace v prostoru, okolí školky - mapa okolí Machanky

Činnosti

• Zahrada a les

- práce na záhoncích
- pozorování změn v přírodě v lese
- pozorování oblohy a změn v počasí
- vnímání jara všemi smysly
- zkoumání života v trávě - pozorování hmyzu
- kompost
- napouštění barelů a kompetence s tím spojené
- pozorování, co žije ve vodě
- **otvírání studánek** - vyzbrojeni básničkou a touhou vyčistit studánku, pytlíky na odpad na pomoc opuštěné studánce; odměnou nám bývá poděkování od studánkové víly
- zdobení májky, tančení, zpívání

• Pohádky a divadlo

- Honzíkova cesta
- František z kompostu
- úcta k přírodě a jejím tajemstvím např. Lesní ženka, Sedláček a medvěd, Chudý mlynářský a kočička, Jabloňová panna, O žabce královně, O kohoutkovi a slepičce, Včelí královna

• Řemeslo a umění, tvoření

- výroba přáníček/dárečků pro maminky
- vyrábění - včely s pláství, mravenečky s mraveništěm a pavouk s pavučinou
- výzdoba - origami ptáčky, květy
- tvořivé činnosti s vodou, hlínou, blátem
- vypalovačka

• Písňe a básně

- krajinou ctnosti - Samostatnost

• Dramatizace

- Veverka si povídá se stromem

ČERVEN

Téma měsíce

Měsíc červen je časem nadšení z fungujícího společenství a vyvrcholením práce předchozích devíti měsíců. Společenství funguje nejen ve školce, ale také v rodinách. Oslavujeme fungující vztahy a připravujeme se na rituál pasování dětí školáky a předškoláky. Téma loučení se. Sbírání květů, červených plodů.

Nejkratší noc v roce, sbírání kouzelného kvítí.

Slavnosti

- Svatojánská slavnost

Symbols

Květy, barvy, přátelství, oheň.

Výstupy

- **Kvality, postoje, hodnoty**
Otevřenost, fungující společenství, loučení se s předškoláky, rituál přechodu.
- **Dovednosti, schopnosti, znalosti**
Poznám devatero kvítí, jejich léčivou moc.
Jemná motorika - sbírání jahůdek, květy bezu, zaštipování rajčat, vytahování plevle, sběr prvních plodů.
Předškoláci dokončují svůj projekt počítadla - dovednost práce s ostrými nástroji.

Činnosti

- **Zahrada a les**
 - práce na zahradě, sběr prvních plodů (hrášek, ředkvičky, rajčata, jahody, kedlubny)
- **Pohádky a divadlo**
 - Šípková růženka, Zámečnické keře
- **Řemeslo a umění**
 - sbírání a sušení bylin, zastřihávání bylin na záhonech, míchání čajů, vaření sirupů
 - předškoláci vyrábí knoflík nebo nůž (práce s pilou, nožem, nebozecem)
- **Písně a básně**
 - O svatém Jáně, každý kvítek volá; Uvijeme věneček ze všech jarních kytiček; Pletla jsem, pletla jsem, zaplétala jsem.

Plán autoevaluace

Oblast	Co se hodnotí	Kdo hodnotí	Kdy/ jak často
Naplňování a reflexe vzdělávací koncepce	Hodnocení vzdělávacího procesu	Celý tým	Měsíčně na celotýmové poradě
	Aktualizace a revize vzdělávací koncepce	Celý tým	Jedenkrát ročně v přípravném týdnu, zpravidla na základě evaluace školního roku, popř. dle potřeby
Rozvoj kompetencí a pokroku dětí	Záznamy o rozvíjení kompetencí dětí	Ředitelka komunikuje s rodiči na přípravném dni pro předškoláky a během osobních schůzek s rodinami 1x ročně, nebo dle potřeby	Jedenkrát ročně, popřípadě dle potřeby rodin nebo pedagogického týmu
	Hodnocení všestranného rozvoje dětí ve spolupráci s rodiči	Tým průvodců	Průběžně, během roku, během osobních konzultací s rodiči
	Vedení portfolia předškoláků	Ředitelka/hlavní pedagog, spolupracují průvodci	Průběžně celý školní rok

Osobní rozvoj průvodců	Sebehodnocení průvodců	Celý tým na poradě	Měsíčně na celotýmové poradě
	Hodnocení průvodců ze strany organizace	Ředitelka	Jedenkrát ročně hodnotící pohovor
	Další vzdělávání průvodců - teambuilding, supervize, koučink	Celý tým	Jedenkrát ročně
	Další vzdělávání průvodců - kurzy a semináře od ALMŠ, první pomoc, BOZP	Celý tým - evidence osvědčení	Nejméně jedenkrát ročně
	Další vzdělávání průvodců - exkurze do jiných lesních klubů a LMŠ	Ředitelka, koordinátorka	Nejméně jedenkrát ročně
Rozvoj a kvalita práce klubu jako celku	Hodnocení klubu ze strany průvodců - materiál, finance, pracovní prostředí, možnosti růstu, prostor pro iniciativu	Celý tým na celoroční evaluaci	Jedenkrát ročně
	Hodnocení klubu ze strany rodičů prostřednictvím dotazníku - vzdělávání, stravování, komunikace, provozní doba, atd.	Rodiče/členové spolku na členské schůzi	Dvakrát ročně
	SWOT analýza	Celý tým na poradě	Jedenkrát ročně na celotýmové evaluaci